
– Jeg elsker diagnostiske nøtter

ETT DØGN MED

HELENA HEIMER ROGNSTAD

helena.rognstad@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

Det å få anledning til å fordype seg i diagnostikk, finne alle opplysninger og pusle brikkene sammen, er både veldig spennende og tilfredsstillende. Dette sier Synne Sørheim om sin hverdag som rettspsykiater.



SYNNE SØRHEIM: Har jobbet fulltid som rettspsykiater siden 2007. Foto: Helena Heimer Rognstad

20:15 Jeg er hjemme fra kontoret, og blir møtt med deilig cæsarsalat som min ektefelle har laget.

21:15 Jeg forbereder meg til et fremlegg jeg skal holde i retten i morgen. Det innebærer en prat over telefon med medsakkyndig, hvor vi diskuterer fremgangsmåte for fremlegget vårt og hva vi tror at vi kommer til å få spørsmål om i denne saken. Den rettspsykiatriske erklæringen skrev vi for syv måneder siden, så det er greit å gå igjennom den på nytt.

23:00 Jeg drikker en kopp te og ser nyhetene på TV.

23:30 Før jeg legger meg, henger jeg opp klær som passer seg for et møte i retten: svarte dressbukser og tweedjakke. Og så husker jeg å fjerne renselappen på skjorten.



DR. HOUSE: Sørheim drives av å vende hver eneste stein og finne alle opplysninger for å kunne sette sammen puslespillet. Foto: Helena Heimer Rognstad

06:25 Jeg blir vekket med kaffe på sengen av min strålende ektefelle og puddeljenta Daisy, som får litt klapp og kos.

06:45 Jeg tar en dusj og gjør meg klar for dagen.

07:15 Husets 19-åring blir vekket for å samkjøre planer for hundelufting og middag.

07:25 Det blir rask gange til Nationalteatret for å ta toget til den aktuelle tingretten. Nede på stasjonen ser jeg at toget er 10 minutter forsinket, og er glad jeg valgte et tidlig tog. Mens jeg venter, tar jeg en sjekk på at alle dokumenter ligger klare på iPaden min med spionskjerm.

08:53 Etter mye togtrøbbel er jeg omsider fremme. Det blir en rask spurt til tingretten. Jeg liker virkelig ikke å være sent ute og kjenner at jeg blir lettet når jeg ser at tiltaltes polititransport kjører inn på parkeringsplassen. Da rekker jeg å finne plassen min og ta frem PC og dokumenter før retten settes.

08:57 Jeg finner nummeret på rettssalen på lystavla, og ser at jeg skal opp en etasje.

08:59 Jeg hilser på aktor i trappen og forsvarer inne i salen. De tar på kappe, og jeg henger av meg ytterklærne. Polititransporten med tiltalte kommer inn i salen. Tiltalte er rolig og 15 kilo tyngre enn ved siste undersøkelse. Det kan skyldes metabolske bivirkninger av antipsykotika. Han hilser vennlig, i motsetning til sist, da han ønsket meg til helvete.

Navn: Synne Sørheim

Alder: 59 år

Yrke: Rettspsykiater, selvstendig næringsdrivende

Tre kjappe

Hvorfor har du valgt å jobbe med dette fagområdet?

– Det er nok litt tilfeldig. Jeg hadde sommerjobb på psykiatrisk avdeling på Vinderen som student og likte fagmiljøet der veldig godt. Etter hvert ble jeg også veldig fascinert over utredningsdelen av psykiatrien – det å ta imot pasienter i mottak som du ikke aner noen ting om, for å så nøste opp hva som hadde gått galt og som gjorde at de akutt kom til mottaket. Etter noen år begynte jeg med rettspsykiatriske oppdrag ved siden av jobben min på sykehus. Oppdragene ble flere, og i 2007 tok jeg et valg om å kun jobbe med ulike typer rettspsykiatriske utredninger.

Hva liker du best med din spesialitet?

– Det er at man får anledning til å fordype seg. Jeg trives godt med rollen som *Dr. House*. Vende hver eneste sten og finne alle opplysninger, for å så sette sammen puslespillet på riktig vis.

Hvilke er de største utfordringene?

– Jeg liker ikke å se at noen pasientgrupper får dårligere klinisk behandling enn de skulle ha hatt, og derfor havner i strafferetten. Det er både sørgelig og fortvilende.

09:00 Dommerne kommer inn, og retten settes ved ett raskt klubb med hammeren.

09:15 Aktor leser opp tiltalebeslutningen. Det er tolv punkter. Tiltalte står oppreist og rister på hodet mens punktene leses opp. Han erklærer seg ikke skyldig i vold, men erkjenner urinerings på offentlig sted.

09:40 Aktor gir en rettsbelæring, som betyr å forklare retten hva slags sak som skal behandles. I dette tilfellet blir retten bedt om å ta stilling til om tiltalte har en sykdom eller ikke og om hvorvidt den sykdommen i så fall kvalifiserer til særreaksjonen dom til behandling.

10:15 Pause. Det er varmt i retten, og dommeren gir aktor og forsvarer anledning til å ta av den svarte kappen.



VANSKELIG: Noe av det vanskeligste med jobben er å skifte fokus fra en sak man er veldig inne i, til en annen, sier Sørheim. Foto: Helena Heimer Rognstad

10:35: Retten settes igjen. Det diskuteres fremgangsmåte for utspørring av tiltalte.

11:45 Lunsjpause. Vi er ferdig med tre av de tolv tiltalepostene. Det er ingen kantine i tingretten, så jeg tar en rask tur tilbake til kiosken på jernbanestasjonen, der de har rundstykker og kaffe.

12:00 Jeg benytter pausen til å ta en telefon til en politiadvokat angående en annen sak, der den siktede har fått nytt oppholdssted et annet sted i landet. Jeg bestemmer meg for å vente med å reise dit til neste uke. Så har jeg SMS-korrespondanse med den medsakkyndige i en tredje sak, som dreier seg om overforbruk og intoksikasjon med ketamin på handlingstidspunktet for de påklagede forholdene.

12:15 Retten settes på ny. Tiltalte ber om å få forlate rettslokalet etter egen forklaring. Tydelig ukonsentrert. Han har aldri vært i vanlig jobb og aldri hatt noe sted å bo. Han mener at han aldri har hatt eller har en kronisk alvorlig psykiatrisk sykdom, men både vi sakkyndige og sykehuset mener han har det.

13:00 Vitneforklaring over telefon. Den fornærmede forklarer at hen ble slått ned av tiltalte uten forvarsel.

13:30 Det er vår tur til å legge frem den rettspsykiatriske erklæringen. Vi tar imot spørsmål fra partene, spesielt har meddommerne mange spørsmål. Mye er heldigvis knyttet til temaene vi forberedte oss på kvelden før. Vi minner også retten på at om den tiltalte blir dømt til behandling, så skal dommen på rettslig prøving minst hvert tredje år, hvor det da blant annet blir gjort en vurdering på om behandlingen i perioden er adekvat medisinsk sett.

15:40 Jeg er ferdig i retten for i dag og går til toget. Det er kaldt og regner.

Psykiatri

En spesialist i psykiatri behandler mennesker med lette eller alvorlige psykiske lidelser, samt mennesker i krise. De kartlegger pasientenes fysiske og psykiske tilstand og behandler gjennom samtaler, observasjoner og ulike tester.

Antall yrkesaktive spesialister i psykiatri i Norge: 1692

Av disse er 38 % menn og 62 % kvinner

Kilde: Legeforeningen

17:00 Tilbake på kontoret i Oslo sentrum treffer jeg kolleger som er på vei ut døra. Vi prater litt kort om sakene vi har jobbet med denne dagen.

17:30 Jeg setter meg ned for å skrive tilleggserklæring i en annen sak, som har frist dagen etter. Noe av det vanskeligste med jobben er å skifte fokus fra en sak til en annen. Det er som om du har ett datasett i hodet som du må koble av for så å sette inn ett nytt. Sånn sett er det en fordel denne dagen at jeg har tatt toget til og fra tingretten, for da har jeg fått litt tid til å omstille hodet.

20:15 Arbeidsdagen avsluttes og jeg går hjem, skifter til regntøy og går tre kvarters tur med Daisy.

21:00 Middagen står på bordet. Jeg nyter den sammen med datter og mann.

Publisert: 22. desember 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0802

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.